

Tere õhtust.

Lapsena ma eriti ei mõistnud vana-aasta õhtut. Jõulud olid läbi ja kingiks saadud värvipliatsid juba katki. Mis siin ikka pühitseda? Aga täiskasvanute ootus millegi uue ja parema järele kandus lastele üle.

Aasta viimased minutid on tagasi vaatamise aeg. Hetk, mil võtame lahkunud aastast kaasa kõik ilusa ja hea. Ning jätame maha selle, mis oli raske, valus või inetu.

Lõppeval aastal saime teada, et meie, see tähendab Eesti lapsed kuuluvad maailma haritumate hulka. Just nendel aladel, mis enim ennustavad edukust tulevikus – lugemisoskus, matemaatika ja loodusteadus. Sellise haridustasemega võime olla kindlamad oma tuleviku suhtes. Lugesin pealkirju, Austraaliast kuni Ameerika ja Suurbritanniani, kus imestati, et nende lapsed on "iseegi Eestist" maas – mis näitab omamoodi harimatust, kuna Eesti lapsed jagasid Soomega PISA testides esikohta Euroopas.

See, et Eestit veel kõikjal ei tunta, on arusaadav – ega me peagi ju arvama, et miljonilist riiki tuntakse väga hästi. Halvustav suhtumine näitab pigem rumalust. Aga kas me ise ei lange liiga sageli samasse lõksu? Teadmata hästi, millest räägime, teeme omaenda riiki maha, arvates, et mujal on parem. Kuid aina rohkem avastatakse: ei olegi eriti parem.

Nii "avastasime" tänavu lisaks oma laste andekusele ka seda, et oleme Eestis loonud midagi ainulaadset, mida teisedki riigid tahavad. Me enda riigi e-lahendusi, neidsamu asju, mida peame normaalseks ja millega oleme ammu ära harjunud – nagu elektrooniline pangandus, e-kool, e-maksuamet, e-valimine, digiretseptid, vaadatakse mujal ikka imedena või võimatute saavutustena. Ja peetakse niivõrd unikaalseks, et naabridki tahavad Eesti lahendusi kasutusele võtta.

Peagi oleme olnud 10 aastat Euroopa Liidus. Puud, mille istutasime Eesti Euroopa Liiduga ühinemise päeval, on kasvanud meist pikemaks. Ka see pole tühiasi. Mitte kõik riigid, kellega iseseisvuse väljakuulutamiseks koos alustasime, ei ole sammu pidanud. Veel 22 aastat hiljem

lõhestab neid ebaselgus oma valikute tegemisel. Mitmed on 90ndate aastate algusest oma vabaduses hoopis tagasi läinud, nii riigi kui üksikisiku tasemel. Eesti aga on oma teed teadnud.

Sestap tasub meil ka mõelda, kui teeme üha laiemalt suuri žeste ja räägime hundijuttu ühes enim vabadusi nautivas riigis. Meenutagem: kui hunt lõpuks karjapoissi päriselt tahtis nahka panna, ei võtnud külarahvas teda enam kuulda.

Meile teeb juba nüüd muret üldine tendents üksteist mitte kuulata. Arvamine, et oleme ise kõige targemad. Me kõik, Abja-Paluojaast Toompeani, võiksime rohkem kahelda oma ainuõiguses, rohkem arvesse võtta teiste arvamusi. Aga see on võimalik vaid siis, kui me ise räägime viisakalt, kui me sõimlemise asemel pakume omapoolseid alternatiivseid lahendusi ja ka ettepanekuid, mida teised võivad samuti arvustada. Võistlema peavad ideed, mitte solvangud.

Nagu kasvav puu, nii vajab ka riik igaühe hoolt ja tähelepanu. Eestit saame korda teha ainult meie ise. Milline on Eesti täna ja homme, ka aastate pärast, sõltub meist. Meie igapäevaelu mõjutavad inimesed ise kordades rohkem kui riigikogu. Vaadakem kasvõi maanteil toimuvat. Meile ei torma vastassuunast vastu riik, valitsus ega pime juhus, vaid inimene, kes on otsustanud eirata reegleid ja kaasliiklejate eluõigust.

Valitsuse, riigikogu, ka presidendi ülesanne on luua võimalused elamisväärseks eluks, kaitsta õigusi, hoida elukeskkonda turvalisena. Aga argiellu tungida me ei saa, ega tohigi. Argielu on me kõigi loome.

Armas Eesti rahvas.

Tegelik Eesti on igas Eesti kodus ja peres, igas inimeses. Koolilastes ja õpetajates, kelle teadmiste ja tubliduse üle tunneme põhjusega uhkust. Järgmise põlvkonna tarkus on parim vaktsiin ebaviisakuse, ülbuse ja ükskõiksuse vastu. Tegelik Eesti on ettevõtlikes inimestes ja vabakonnas, kes loovad suuremat, paremat Eestit. Ja tegelik Eesti leidub ka meie endi loojates.

Et uuel aastal paremad olla, ei tohi me anda voli tühimusele ja väsimusele, mis muutub kibestumiseks ja lõpuks vihaks, millega mürgitame meid ümbritsevaid. Eesti pole kunagi nii

suur, et saaksime lubada endale viha kaaskodanike, seega iseenda, oma riigi vastu. Ja valitsejate vastutus on ka kaheksandal ametiaastal olla niisama tähelepanelik ja erk nagu valitsemise esimesel päeval. Või nagu kaks päeva enne valimisi.

Head kaasmaalased.

Mul on lapsepõlvest meeles ka tavaline 1. jaanuari hommik. Ärkasin, tahtsin juba midagi tegema hakata, aga kõik täiskasvanud magasid alles. Ootasime vennaga kärsitult, et suured üles tõuseksid.

Niisiis, ärgakem varem, ja märgakem neid, kes meie kõrval.

Meid ei ole palju. Igaüks on tähtis. Igaüks meist on kallis. Hoidkem ja kaitskem üksteist. See on üleskutse igale kaaskodanikule, ka poliitikutele.

Uus aasta on igaühele meist mõne uue alguse võimalus. Kasutagem seda.

Head uut aastat, armas Eesti.